

2023 2024 2025 2026 2027

DÜNYA NE BEKLİYOR?

KOSAM

KALKINMA ODAKLI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

*Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org*

2025

DÜNYA NE BEKLİYOR?

2025 DÜNYA NE BEKLİYOR?

İmtiyaz Sahibi

Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi adına
Lütfi Can BAŞARAN

Yayın Kurulu

Serkan SEÇKİNLİ
İsmail Hakkı KARACA
Veysel YAMAN
Mustafa HELVACIOĞLU
Doç. Dr. M. Levent YILMAZ

Hazırlayanlar

Dr. Ahmet ÇELİK
Koray GÜÇLÜ
Şükran Özge ÖZER
Zülfiye KAYNAR

Kapak Tasarım

Nevzat PEKKARPUZ

Dizgi & Mizanpaj

Mustafa KÜÇÜKER

Baskı Yeri

Adabalı Ofset
Fevzi Çakmak Mah. Sıla Cad.
No: 73/O Karatay/Konya
Sertifika No: 63244

ISBN

978-625-97303-0-1

KOSAM

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cad.
No:130 42020 Karatay / Konya

KTO Karatay Üniversitesi Yayınları
KONYA | ŞUBAT 2025

Bu yayının elektronik kopyasına
www.kosam.org adresinden ulaşabilirsiniz.

“2025 Dünya Ne Bekliyor?” Raporu, KOSAM’ın düşüncelerinden tamamen bağımsızdır ve KOSAM’ın kurumsal fikirlerini yansıtmamaktadır. Özeti hazırlanan her makalenin fikir ve yönlendirmeleri yayımlayan kurum ve yazarlara aittir, herhangi bir yatırım danışmanlığı anlamına gelmemektedir. Okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla hazırlanmış olan bu raporların içeriği, hiçbir şekil ve surette “2025 Dünya Ne Bekliyor?” Raporunun herhangi bir taahhüdünü tazammum etmediğinden, bu bilgilere istinaden her türlü özel ve/veya tüzel kişiler tarafından alınacak kararlar, varılacak sonuçlar ve oluşabilecek her türlü riskler bizatihi bu kişilere ait olacaktır. Rapor, genel anlamda bilgi vermeyi amaçlamakta olup şahıs ve şirketlere karşı herhangi bir sorumluluk doğurmaz.

Bu yayının tüm hakları KOSAM’a aittir. KOSAM’ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir.

ÖNSÖZ

Son dört yıldır kesintisiz yayımladığımız “**Dünya Ne Konuşuyor?**” (DNK) bültenleri, bu bültenleri derlediğimiz “**Dünya Ne Konuştu?**” almanağı ve gündeme yön veren raporlarımızın ardından, Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM) olarak şimdi de “**Dünya Ne Bekliyor?**” çalışmamızın 2025 versiyonunu sizlerle paylaşmaktan büyük memnuniyet duyuyoruz.

KOSAM, bir düşünce kuruluşu olarak araştırmalar yapmaya, bilgi notları yayımlamaya, yerel ve ulusal sorunlara çözüm odaklı projeler geliştirmeye devam ediyor. Artan küresel etkileşim ve değişen dünya düzeni doğrultusunda hazırlanan **2025 Dünya Ne Bekliyor Raporu**, uluslararası düşünce kuruluşları, akademik çevreler ve güvenilir haber kaynaklarının değerlendirmelerinden oluşan kapsamlı bir seçki niteliği taşıyor.

Raporumuz; ekonomik büyüme beklentilerinden faiz oranlarındaki değişimlere, Amerika ve Çin arasındaki ticaret savaşının etkilerinden politik ve jeopolitik dinamiklere kadar geniş bir perspektif sunmakta. Teknoloji alanında yapay zekâdan tüketici teknolojilerine uzanan yenilikler ele alınırken, çevresel dinamiklerde temiz enerji trendleri ve küresel riskler de detaylı bir şekilde incelendi.

Küresel fırsat ve riskleri analiz ederek geleceğe dair bilinçli ve stratejik kararlar almak isteyenler için hazırlanan bu rapor, dünya gündemini yakından takip eden tüm ilgililere derinlemesine bir bakış açısı sağlıyor.

KOSAM'ın yürüttüğü tüm faaliyetlerde desteklerini gördüğümüz **Konya Ticaret Odası Başkanı Sn. Selçuk Öztürk'e**, **Konya Ticaret Borsası Başkanı Sn. Hüseyin Çevik'e** ve **Konya Sanayi Odası Başkanı Sn. Mustafa Büyükeğen'e** bu vesile ile teşekkürlerimizi sunarız.

KOSAM Yönetim Kurulu

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	09
----------------------------	-----------

2025'TE EKONOMİ	11
------------------------------	-----------

Belirsizliklere Rağmen Güçlü Bir Büyüme.....	11
Küresel Görünüm ve Beklentiler	12
Amerika: Yeni Başlangıçların Adresi	14
Alman Şirketler Pesimist	16
Faiz Oranları Düşüşe Geçiyor	17

FIRSATLAR ve RİSKLER.....	18
----------------------------------	-----------

Tarihi Rallinin Ardından Öngörülen Normalleşme	18
DWS'nin Tahminleri	18
Sektörel Beklentiler	19
Borsa Piyasası.....	22
Yatırım Tabloları	24

POLİTİK ve JEOPOLİTİK DİNAMİKLER.....	25
--	-----------

Trump 2.0	25
Peki Ya Sonra?	27
Amerika ve Çin Arasındaki Ticaret Savaşı Dünyayı Sarsacak.....	28
Yeni Yılda İzlenecekler.....	29
Siyaset Gündemi	30

TEKNOLOJİDE DÖNÜŞÜM 32

Tüketici Teknolojisinde Önemli Yenilikler	32
Yapay Zekâ Balonu Patlıyor Mu?.....	34
Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon	34
Teknoloji Trendleri	36

ÇEVRE ve DÜNYA 38

Temiz Enerji Teknolojisinde İzlenecek 4 Temel Trend	38
Değişimin Eşiğinde	39
Küresel Emisyonlar Zirveye Ulaştı mı?.....	40
Dünyayı Bekleyen 5 Büyük Risk.....	40

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

2025 yılı, **ekonomik** dalgalanmaların, **jeopolitik** gerilimlerin ve **teknolojik** dönüşümlerin şekillendirdiği bir dönem olarak öne çıkıyor. Küresel ekonomiden siyasete, teknolojiden enerjiye kadar geniş bir yelpazede etkili gelişmeler dikkat çekiyor.

Küresel ekonomi, artan finansman maliyetleri ve jeopolitik zorluklara rağmen sınırlı büyümesini sürdürüyor. **Euro** bölgesindeki büyük ekonomiler **durgunluk** yaşarken, **ABD** ekonomisi faiz oranlarının düşüşe geçmesiyle güçlü bir **toparlanma** sürecine giriyor. **Çin**, ekonomik büyümesindeki yavaşlamaya rağmen Asya'nın **lider** ekonomik gücü olarak konumunu koruyor. Küresel faiz oranlarındaki düşüşler finans piyasalarını şekillendirirken, ABD Başkanı Donald Trump'ın ikinci başkanlık döneminin ticaret politikaları, ABD ve Çin arasındaki gerilimleri artırarak küresel ekonomi üzerinde baskıya neden oluyor.

Jeopolitik açıdan, 2025 **çatışmalar** ve belirsizliklerin derinleştiği bir yıl olarak öne çıkıyor. Rusya-Ukrayna savaşı, Asya-Pasifik'teki Güney Çin Denizi gerilimleri ve Orta Doğu'da artan gerginlikler, bölgesel istikrarsızlıkları tetikliyor. Trump'ın Beyaz Saray'a dönüşü, küresel güç dengelerinde yeni belirsizlikler oluşturuyor. **NATO'nun geleceği** ve **İsrail-Filistin** çatışması gibi konular, uluslararası ilişkilerde kritik bir rol oynuyor. Suriye'deki rejim değişikliği ve artan toplumsal kutuplaşma, bölgesel ve küresel istikrarı tehdit eden diğer unsurlar arasında yer alıyor.

Teknoloji alanında, **yapay zekâ** (YZ) 2025'in merkezinde yer alıyor. YZ'nin yükselişi iş dünyasından tüketici teknolojilerine kadar birçok sektörü dönüştürüyor. **GenAI** tabanlı akıllı cihazlar ve iş süreçlerine entegre edilen yapay zekâ çözümleri, verimliliği artırırken enerji talebini de yükseltiyor. Bununla birlikte, YZ'nin düzenleme eksiklikleri ve artan enerji tüketimi, teknoloji sektörünün geleceğini şekillendiren önemli faktörler olarak dikkat çekiyor.

Temiz enerji teknolojilerinin gündemde olacağı yeni yılda güneş; fotovoltaik, pil depolama ve hidrojen teknolojilerindeki yenilikler enerji dönüşümünde lider bir rol üstleniyor. Nükleer enerjiye yönelik olumlu tutumlar yeniden canlanırken, **karbon giderimi** ve sürdürülebilir enerji çözümleri fosil yakıtlardan uzaklaşmayı hızlandırıyor.

Bu raporda ele aldığımız ekonomik, jeopolitik ve teknolojik dinamikler, 2025'in **karmaşık** ve **çok katmanlı** bir yıl olacağını gösteriyor. Küresel aktörler belirsizlikler karşısında **yeni stratejiler** geliştirirken, iş dünyası ve toplumlar da bu değişime **uyum** sağlamak zorunda kalacak. Önümüzdeki süreç, **riskler** kadar **fırsatları** da beraberinde getirirken, bu gelişmeleri doğru okumak ve **proaktif** adımlar atmak her zamankinden daha kritik hale geliyor.

2025'te Ekonomi

Belirsizliklere Rağmen Güçlü Bir Büyüme

Her yıl ekonomik, siyasi ve sosyal gelişmelere ışık tutan raporlar, küresel dinamiklerin anlaşılmasında önemli bir rehber işlevi görüyor. Özellikle büyük ekonomik kuruluşların hazırladığı analizler, 2025 için yol gösteren nitelikte. Bu bağlamda, çok uluslu bir ABD yatırım bankası olan **Goldman Sachs**'ın yayımladığı **"Belirsizliklere Rağmen Küresel Ekonominin Güçlü Bir Büyüme Göstermesi Bekleniyor"** başlıklı rapor, küresel büyüme, ticaret politikaları ve merkez bankası kararları ekseninde 2025 yılına dair öngörüler sunuyor.

Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSYH) Tahminleri

Goldman Sachs Research, 2025 yılında küresel ekonomik büyümenin güçlü olacağını düşünüyor ve dünya çapında GSYH'nin %2,7 oranında gerçekleşmesini bekliyor. ABD GSYH'sinin %2,5 artarak %1,9'luk konsensüsün (uzlaşmanın) oldukça üzerinde gerçekleşmesi beklenirken, Euro Bölgesi ekonomisinin %1,2'lik konsensüse kıyasla %0,8 oranında genişleyerek geride kalacağı tahmin ediliyor. Raporda, büyüme tahminlerinin, ABD Başkanı Donald Trump'ın yeniden seçilmesi durumunda uygulamaya alınacak ticaret politikalarından etkilenebileceği belirtiliyor. Çin, ithalat tarifelerinde büyük artışlarla karşı karşıya kalırken, Avrupa ve diğer ekonomiler de bu politikaların etkisini hissedecek.

Politika Faizleri

Raporda, Avrupa Merkez Bankası'nın politika faizini %1,75'e düşürmesi beklenirken, ABD Merkez Bankası'nın faiz oranını %3,25-3,5 aralığına çekeceği öngörülüyor. ABD Merkez Bankası'nın bu indirimleri ilk çeyrekte art arda yapacağı ve sonrasında ise yavaşlayacağı düşünülüyor.

Goldman Sachs Research ekonomistleri, gelişmekte olan piyasalarda da politika gevşemesi için önemli bir alan olduğunu belirtiyor. Buna karşın, Japonya Merkez Bankası politika faizini 2025 yılı sonuna kadar %0,75'e yükseltebilir.

Ticaret Politikalarının Küresel Etkileri

Goldman Sachs Research'ün baz senaryosuna göre, ticaret politikaları 2025 yılında ABD GSYH'si üzerinde 0,2 puanlık net bir etki gösterebilir. ABD'nin ticari politikalarından kaynaklanan rüzgârın daha geniş çaplı olacağı öngörülüyor. Ekonomistler, ABD ticaret politikasındaki değişikliklerin küresel GSYH'de %0,4'lük bir kesintiye neden olacağını düşünüyor ve bu etki ABD'nin %10'luk genel bir gümrük vergisi uygulaması halinde iki ila üç kat daha büyük olabilir.

ABD'nin olası ticaret politikalarının Çin üzerindeki etkisinin ise daha doğrudan olması bekleniyor. Çin, ABD'ye yönelik ihracatında ortalama %20'lik tarife artışlarıyla karşı karşıya kalabilir ve büyümesi %0,7 oranında yavaşlayabilir. Avrupa'nın ise belirsizlikler nedeniyle 2025 büyüme tahminleri %0,5 puan aşağı çekilmiş durumda ve ABD'nin genel bir gümrük vergisi uygulaması halinde %0,5 puanın aşağısına düşmesi muhtemel.

Küresel Görünüm ve Beklentiler

Bir başka ABD'li yatırım bankası olan **Morgan Stanley**, sadece bugünü anlamakla kalmayıp geleceğin ekonomik dinamiklerini de şekillendirmek için "**2025 Küresel Ekonomi Görünümü**"² raporunu sunuyor. Rapor, küresel büyüme hızının yavaşlaması, ticaret politikalarındaki dönüşüm gibi kritik konuları ele alıyor.

Morgan Stanley'in Baş Küresel Ekonomisti Seth Carpenter, ekonominin 2025'te yavaşlayacağını, yeni tarifelerin ve göç kısıtlamalarının uygulanmasıyla ise 2026'da daha da yavaşlamasının beklendiğini, küresel olarak, 2025'te yaklaşık %3 ve 2026'da %2,9 büyüme öngörüldüğünü söylüyor. Raporda, Fed faiz indirimlerinin 2025'in ortalarına kadar askıya alınmasının muhtemel olduğu ancak Avrupa Merkez Bankası ve İngiltere Bankası'nın indirimlere devam edeceği belirtiliyor. Bu arada, ekonomistler Japonya Bankası'nın 2025'te faizleri iki kez artıracığını düşünüyor.

Morgan Stanley ekonomistleri, Washington'daki iktidar değişimi ve ticaret politikalarına ilişkin beklentilerin önümüzdeki yıllarda tüketici harcamalarını etkilemesinin

muhtemel olduğunu belirtiyor ve giyim, otomobil ve çelik gibi ithal mallara uygulanan vergilerin reel fiyatlara yansımaya başlayacağını öngörüyor. Ayrıca, göç politikasındaki değişikliklerin 2025'in ikinci yarısından itibaren 2026'ya kadar ekonomik büyümeyi etkilemesi bekleniyor.

Makroekonomik istihbaratın önde gelen küresel sağlayıcılarından olan **FocusEconomics** de 2025 yılının getirdiği riskleri ve bilinmezlikleri konsensüs tahminleri ile ortadan kaldırmaya yardımcı oluyor. "**Küresel Ekonomik Beklentiler**"³ raporu ile 2025'in belirsizliklerine ışık tutuyor.

GSYH Tahminleri

FocusEconomics'in konsensüsüne göre, küresel büyüme 2025'te %2,8'e hafifçe yavaşlayacak ve bu oran, 2020 yılındaki küresel salgının zirve yaptığı dönemden bu yana en düşük seviyeyi temsil edecek. ABD ve Çin ekonomilerindeki daha yumuşak genişlemelerin dünya ekonomisinin çoğunluğunu etkileyebileceği öngörülüyor. Bu arada ABD ekonomisinin, yavaşlayan iş gücü piyasası ve faiz artışlarının etkileriyle %1,7 büyüyeceği ancak G7'nin en güçlü performans gösteren ülkesi olmaya devam edeceği ifade ediliyor.

Gelişmekte Olan Ekonomiler

FocusEconomics panelistlerine göre Brezilya, Rusya ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarının yavaşlaması bekleniyor. Brezilya'da iç talep ve ihracatın azalacağı tahmin edilirken, Rusya'da savaş nedeniyle hükümet harcamaları ve yatırımlardaki desteğin azalacağı düşünülüyor. Hindistan ise yavaşlayan büyüme oranlarına rağmen elverişli demografik yapısı, kamu sermaye harcamaları ve imalat sektörüne yönelik yabancı yatırımlar sayesinde Asya'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olmaya devam edecek (%6,6 GSYH büyümesi öngörülüyor).

Enflasyon Beklentileri

FocusEconomics, küresel enflasyonun 2025'te %3,5 seviyesine düşmesini bekliyor; bu oran, 2024'teki %5,3 seviyesinden kayda değer bir azalma anlamına geliyor. Ancak, güvenli tedarik zincirleri kurma eğilimleri nedeniyle enflasyon, 2010'lu yıllarda görülen seviyelerin üzerinde kalmaya devam edecek. Sahra Altı Afrika, Latin Amerika ve Doğu Avrupa, zayıflayan para birimleri ve sosyo-politik istikrarsızlıklar nedeniyle en yüksek enflasyona sahip bölgeler olacak. G7 ülkelerinde ve Asya'da ise daha düşük enflasyon seviyeleri bekleniyor.

Para Politikası

FocusEconomics panelistleri, Japonya hariç Asya'da politika faizlerinin 2025'te en hafif düşüşü yaşayacağını belirtirken, G7 ülkelerindeki faiz oranlarının 100 baz puan düşmesine rağmen %3 civarında kalması bekleniyor. Bunun yanı sıra, Mısır, Rusya ve Türkiye gibi Doğu Avrupa ve MENA bölgelerinde daha keskin faiz indirimlerinin olası olduğu ifade ediliyor.

Raporda emtia tahminleri ise dört başlıkla ele alınıyor;

Değerli Metaller: 2025 yılında değerli metal fiyatlarının, dört ana emtia grubu arasında en yüksek artışı göstermesi bekleniyor. Güvenli liman talebinin sürmesi, düşük faiz oranları ve gelişmekte olan piyasalarda artan mücevher talebi fiyatları destekleyecek. Gümüş, güneş enerjisi ve elektrikli araç sektörlerindeki kritik rolü nedeniyle değer kazanacak; platin ise arz açığından faydalanarak yükseliş gösterecek. Ancak, küresel enflasyon ve durgunluk endişelerinin hafiflemesiyle fiyatların Eylül ayındaki seviyelerden gerilemesi bekleniyor.

Temel Metaller: Yeşil enerjiye geçişin etkisiyle temel metal fiyatlarında 2024'e kıyasla hafif bir artış bekleniyor. Ancak ABD ve Çin ekonomilerindeki yavaşlama, bu iyileşmeyi sınırlayacak önemli bir faktör olarak görülüyor.

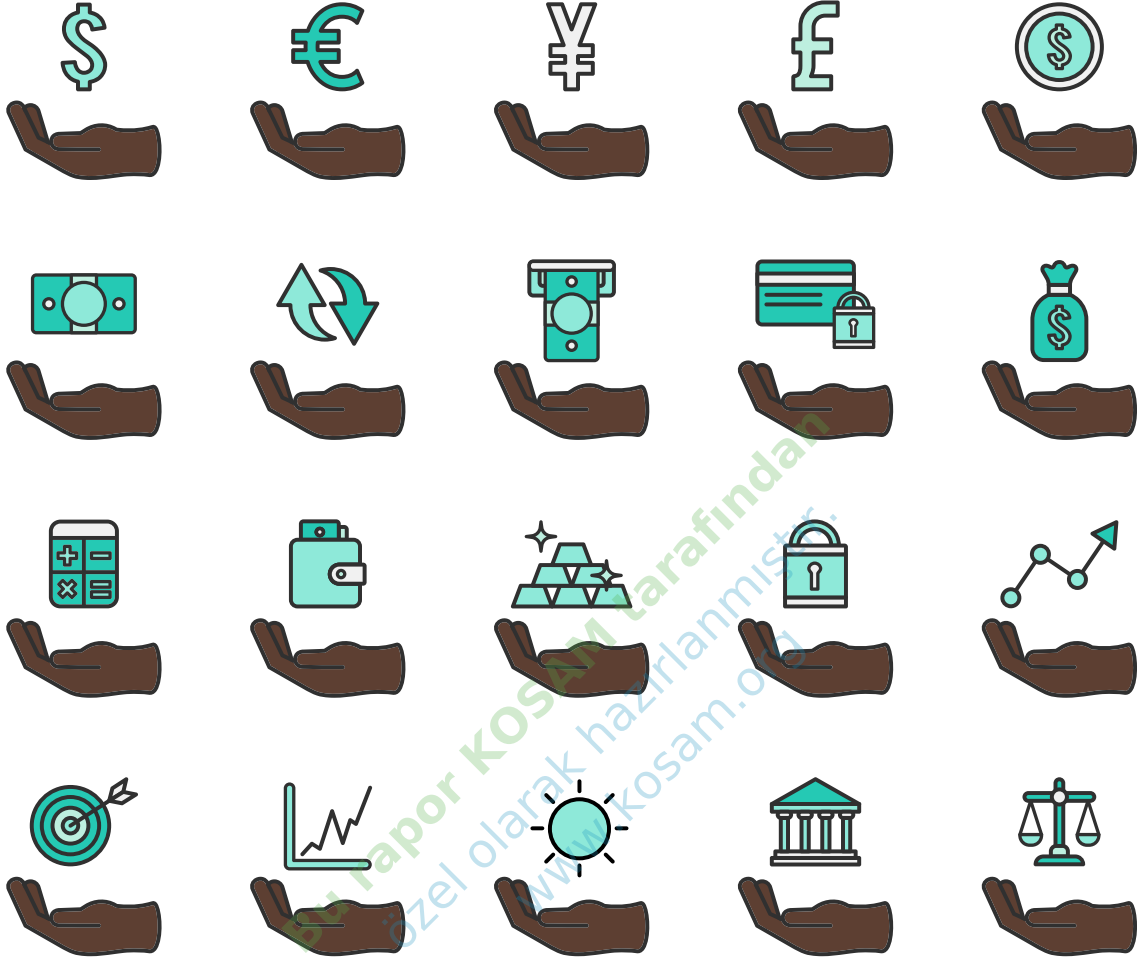
Enerji: Enerji fiyatlarının 2024'e göre düşmesi bekleniyor; fosil yakıtlara olan talebin yeşil enerjiye geçiş nedeniyle azalacağı belirtiliyor. OPEC+'ın aralık ayından itibaren üretimi artırmasının, petrol ve türevlerinin fiyatlarını baskılayabileceği ifade ediliyor. Ancak, fiyatların yıl sonuna doğru toparlanması bekleniyor.

Tarım: Tarım emtialarında 2025'te en keskin fiyat düşüşleri bekleniyor. El Niño hava olayının sona ermesiyle, gelişmekte olan piyasalarda tarımsal üretim koşulları iyileşecek ve bu da fiyatların aşağı çekilmesine yol açacak. Kahve ve kakao gibi ürünlerdeki fiyat artışlarının, hava koşullarının düzelmesiyle yerini düşüşe bırakması bekleniyor.

Amerika: Yeni Başlangıçların Adresi

2025 yılına girerken Amerikan ekonomisi, birçok uzmanın geçmişte öngördüğü durgunluğun aksine, olumlu bir tablo çiziyor. **The Economist**, pandemi sonrası dönemde ABD'nin üretim seviyesini pandemi öncesi eğilimlerin üzerine taşıyan tek büyük ekonomi olduğuna dikkat

çekiyor. Enflasyon ise, Federal Rezerv'in %2 hedefi doğrultusunda kontrol altına alınıyor ve 2025 yılı sonuna kadar bu hedefe ulaşılması bekleniyor. **“Amerikan Ekonomisi: 2025'e Güçlü Bir Başlangıç”**⁴ yapıyor.

Makale bazı ekonomistlerin iş imkanlarındaki yavaşlamayı büyüme açısından riskli gördüğünü, bazılarının ise enflasyonun tamamen kontrol altına alınamayacağından endişe ettiğini belirtiyor. Ancak, tedarik zincirlerinin toparlanması ve işgücü piyasasının normalleşmesiyle fiyat baskılarının azalacağı öngörülüyor. Federal Rezerv'in 2025 sonunda faiz oranlarını %4'ün altına indirmesi bekleniyor, bu da tüketim ve yatırımları teşvik ederek ekonominin “yumuşak iniş” yapmasına olanak sağlayabilir.

Peki, Trump Politikaları Amerika Ekonomisini Nasıl Etkileyecek?

The Economist, yazısında Donald Trump'ın ikinci dönem başkanlığının ekonomi üzerindeki etkilerine de yer veriyor. Trump'ın ikinci dönem başkanlığı ekonomi politikalarında değişikliklere kapı aralıyor. Trump, enerji sektöründe serbestleşme, yapay zekâ kullanımının kolaylaştırılması

ve vergi indirimleri gibi büyümeyi destekleyecek adımlar vadetse de federal açığın %6 seviyesinde olması bu vaatlerin tam anlamıyla gerçekleşmesini zorlaştırabilir. Özellikle enerji üretimi zaten rekor seviyelere ulaşmışken, daha fazla artış için alan sınırlı görünüyor.

Makale, Trump'ın dış ticaret politikaları ve göçmenlik planlarının potansiyel riskler barındırdığını vurguluyor. Çin'e yönelik tarifelerin artırılması ve güney sınırında sıkı kontroller ekonomik dinamikleri olumsuz etkileyebilir. İthalat fiyatlarının yükselmesi enflasyon baskılarını artırırken, işgücü açığının büyümesi üretimi ve büyümeyi sınırlayabilir.

Trump'ın politikalarının en olumsuz ekonomik sonuçlarının 2025 yılı içinde sınırlı kalacağı belirtiliyor. Ancak bu, uzun vadeli riskleri küçümsemek anlamına gelmiyor; tarifelerin ve sınır dışı etme uygulamalarının artmasıyla ekonomik etkiler daha ciddi hale gelecektir. Yine de rapor, Amerikan ekonomisinin 2025'te bu aşındırıcı politikaların etkilerine direnç gösterebileceğini iddia ediyor.

Alman Şirketler Pesimist

Almanya'nın en büyük düşünce kuruluşlarından birisi olan **IFO Enstitüsü** tarafından gerçekleştirilen "**Şirketlerin 2025'e Bakışı**"⁵ ile ilgili anket, Almanya'daki şirketlerin 2025 yılına ilişkin ekonomik beklentilerinin büyük ölçüde kötümser olduğunu ortaya koyuyor. Ankete göre, şirketlerin yalnızca %12,6'sı önümüzdeki yıl işlerinin iyileşeceğine inanırken, %31,3'ü ekonomik durumlarının kötüleşeceğini öngörüyor. Çoğunluk olan %56,1 ise mevcut koşulların değişmeyeceğini düşünüyor.

Uzmanlar, hiçbir sektörün 2025 yılına iyimser bakmadığını söylüyor. Ancak inşaat sektörü, diğer sektörlerle kıyasla daha karamsar bir tablo çiziyor; sektördeki her iki şirketten biri, mevcut durumun daha da kötüleşmesini bekliyor. Perakende sektöründe ise şirketlerin %42,1'i finansal durumlarının kötüleşmesinden endişe duyuyor. Sektörde yalnızca %7,9'luk bir kesim ekonomik koşulların iyileşeceğini tahmin ederken, %50 ise hiçbir değişiklik olmayacağını öngörüyor.

Ankete göre, sanayi sektöründe şirketlerin %15,7'si iş koşullarının iyileşeceğini, %31,8'i ise kötüleşeceğini düşünüyor. Hizmet sektörlerinde ise daha dengeli bir tablo dikkat çekiyor. Şirketlerin %11,9'u ekonomik durumlarının iyileşmesini beklerken, %28,2'si kötüleşme öngörüyor. Hizmet sağlayıcıların çoğunluğu (%59,9), mevcut ekonomik durumlarının değişmeyeceğini tahmin ediyor.

Faiz Oranları Düşüşe Geçiyor

Ekonomik görünüm normale dönmüş olsa da faiz oranları gibi temel politikalar hâlâ tam anlamıyla dengelenmiş değil. 2007-2009 mali krizinden bu yana en yüksek seviyelerde seyreden faiz oranları, Federal Rezerv, Avrupa Merkez Bankası ve İngiltere Bankası gibi kurumlar tarafından ancak 2024 yılının ikinci yarısında düşürülmeye başlandı. **The Economist** durumu, **“2025'te Faiz Oranları Sert Bir Düşüşe Geçiyor”**⁶ başlığıyla değerlendirdi.

The Economist'e göre zengin ülkelerde enflasyon %2 seviyelerinde kalacak ve ticaret savaşları gibi ekonomik şoklar yaşanmadığı sürece bu düzeyin korunması bekleniyor. Genel olarak olumlu bir ekonomik görünüm çizen zengin ülkelerde, işsizlik oranları tarihsel olarak düşük seviyelerde seyrediyor. 2025 yılında para politikasının daha hızlı bir normalleşme sürecine girmesi beklenmekle birlikte, temel ekonomik politikaların yönü konusunda belirsizlik sürüyor.

Merkez bankaları, faiz oranlarındaki değişimlerin ekonomiye etkisini “nötr reel faiz oranı” (r^*) kavramıyla açıklıyor. Bu oran, ekonomiyi ne teşvik eden ne de baskılayan bir faiz seviyesini temsil ediyor. Son yıllarda zengin ülkeler, faiz oranlarındaki ciddi artışlara rağmen ekonomik dayanıklılığını koruyarak r^* oranının yükseldiğine işaret etti. Bununla birlikte, sermaye arzındaki artış, getirileri azaltarak faiz oranlarını aşağı çekebilir.

Yazıya göre 2025'te faiz oranlarındaki düşüş devam edecek ancak hükümetlerin büyüyen Amerikan izolasyonizmine karşı savunma harcamalarını artırması, oranların yüksek kalmasını gerektirebilir. Arz şoklarına daha hassas bir küresel ekonomi, merkez bankalarının enflasyonu kontrol altında tutmak için daha sıkı önlemler almasını gerektirebilir. Eğer r^* düşük kalırsa, teşvik edici para politikası sağlamak için daha derin faiz indirimlerine ihtiyaç duyulabilir. Şu an için endişe verici bir durum yok, ancak faiz oranlarının düşüşüyle 2010'lar dönemine benzer bir para politikası dönemi yaşanabilir.

İzolasyonizm: Bir ülkenin dış politikada diğer devletlerle olan askeri, siyasi veya ekonomik bağlarını en aza indirerek kendi iç işlerine odaklanmayı tercih ettiği bir stratejidir. Bu yaklaşım, maliyetli savaşlardan kaçınmak, ulusal kaynakları korumak ve dış etkileri sınırlamak amacıyla benimsenebilir.

Fırsatlar ve Riskler

Tarihi Rallinin Ardından Öngörülen Normalleşme

Finans dünyasının güvenilir bilgi kaynaklarından biri olan **Yahoo Finance**, küresel piyasa trendleri ve ekonomik analizlerdeki bakış açısıyla yatırımcılar için önemli bir rehber oluyor.

Wall Street stratejistlerinin görüşlerine dayanan

“Wall Street, Tarihi Rallinin Ardından 2025'te Normalleşme Öngörüyor”⁸ başlıklı çalışma, hisse senedi piyasalarının 2025'te sergilemesi beklenen dengeli tabloya ışık tutuyor.

Wall Street stratejistleri, S&P 500 için %20'nin üzerinde yıllık kazançla geçen iki yılın ardından 2025'in hisse senetleri için daha ölçülü bir yıl olacağını düşünüyor. BMO Capital Markets baş yatırım stratejisti Brian Belski, 2025 yıl sonu için S&P 500 hedefini 6.700 olarak belirlerken, bu tahmin yaklaşık %14'lük bir artışı işaret ediyor. Analistler, enflasyonun ve faiz oranlarının stabilize

olmasıyla ABD hisse senedi piyasasının sürdürülebilir bir normalleşme sürecine gireceğini belirtiyor.

DWS'nin Tahminleri

Almanya merkezli varlık yönetim şirketi **DWS**, 2025'e yaklaşırken yatırım ortamının öngörülemeyen değişkenliklerle dengelenmiş umut vaat eden fırsatlarla şekillendiğini belirtiyor. Merkez bankalarının beklenen faiz indirimleriyle birlikte enflasyon, çeşitli varlık sınıfları için elverişli bir zemin sağlıyor. Bununla birlikte, Donald Trump'ın ABD Başkanlığına ikinci kez, ardışık olmayan bir dönemle geri dönüşü, piyasalara belirsizlik katıyor. **“DWS'nin 2025 Tahminleri”⁹** başlıklı rapor, yatırım ortamına dair önemli öngörüler sunuyor.

DWS, küresel ekonomik projeksiyonlarda büyük ekonomilerin durgunluk risklerinden uzaklaşarak genişlemeye devam edeceğini öngörüyor. 2025'te ABD'nin %2,0, Euro Bölgesi'nin ise %0,9 oranında büyümesi bekleniyor. ABD hisse senetlerinde yüksek değerlemeler ve düşük risk primleri nedeniyle dikkatli olunması gerektiği vurgulanıyor. Büyük teknoloji şirketlerinin liderliği sürdürse de endeksteki önemli ağırlıkları konsantrasyon riskini beraberinde getirebilir. Tahvil piyasalarında ise, merkez bankalarının faiz indirimleriyle birlikte getiri eğrisinde yukarı

yönlü hareketler bekleniyor. Federal fon oranının %3,75-4,00 aralığına, Avrupa Merkez Bankası mevduat oranının ise 2025 sonuna kadar %2,0 seviyesine ulaşması öngörülüyor.

Raporda, alternatif varlıklar arasında, özellikle konut piyasasının güçlü temellerle desteklenmeye devam edeceği tahmin ediliyor. Altın, 2024'teki performansını tekrarlamasa da portföy çeşitlendirmesi ve ekonomik risklere karşı korunma aracı olarak değerini koruyabilir. Bu riskler arasında jeopolitik gerilimler, ABD borçlanma endişeleri ve öngörülemez siyasi gelişmeler yer alıyor.

Sektörel Beklentiler

2025 yılı, birçok fırsat ve zorluğu beraberinde getirecek. **The Economist**, “**2025'e Yönelik 15 Sektör Tahmini**”¹⁰ makalesiyle, sektörlerdeki gelişmelerin ne yönde şekilleneceğine dair tahminleri ve stratejik öngörülerini sunarak, gelecekteki ekonomik dinamiklerin daha iyi anlaşılmasına yardım ediyor.

2025 için 15 ayrı sektör ile ilgili beklentileri derleyen The Economist'in makale özeti şu şekilde:

Otomotiv: 2024'te neredeyse durma noktasına gelen küresel araç satışları, 2025'te %2 artacak. Elektrikli araç (EV) pazarında önemli bir artış olsa da talep, son yıllarda gördüğü zirvelerin altında kalacak. Çin, elektrikli araçlardaki hedeflerini aşarak dünya satışlarının yarısını üretecek. Elektrikli araç üretimini desteklemek için yeni çip ve pil fabrikaları kurulacak.

Savunma: Savunma harcamaları, Ukrayna, Lübnan ve Filistin'deki savaşlarla artacak. En büyük harcamayı yapan Amerika, askeri bütçesini %4 artırarak 884 milyar dolara çıkaracak. Ancak Çin,

harcamalarını daha da hızlı artıracak. Çin, Asya sularında çatışmaya devam ederken Filipinler, buna karşılık savunma harcamalarını artıracak. Amerika hava kuvvetleri, 2025 yılında 250 eski uçağı yere indirecek ve 5.000'den daha az uçağı sahip olacak.

Enerji: 2025'te enerji tüketimi %2 artacak ve 14,5 trilyon ton petrole eşdeğer olacak; fosil yakıtlar bu talebin %80'den fazlasını karşılayacak. Kömür kullanımı Avrupa ve Kuzey Amerika'da azalırken, Hindistan ve Rusya'da devam edecek. Yeşil enerji de gelişmeye devam edecek; yenilenebilir enerji, küresel arzın %14'ünü oluşturacak. Çin, ülke çapında 200.000 tondan fazla yeşil hidrojen üretme hedefine ulaşacak.

Finansal Hizmetler: 2025'te bankalar, Basel 3 kuralları doğrultusunda düzenleyicilerle lobi yapacak. Asya bankaları daha iyimser olacakken, Amerikan bankaları düşük faiz oranları karşısında sermaye tamponlarını artırma baskısına direnecek. Çevresel değişiklikler, sigortacıların hesaplamalarını zorlaştıracak. 2025'te dünyada 2 milyar kredi kartı olurken, buna karşı sadece 3 milyon bankamatik olacak.

Gıda ve Çiftçilik: 2025'te çoğu gıda ürünü arz artışı ile ucuzlayacak. Şeker ve içeceklerin fiyatları düşerken, yağlı tohum ve tahıl fiyatları daha güçlü seyredecek. Tütün, alkol, yağ ve şeker gibi ürünlere uygulanan vergiler yaygınlaşacak. Küresel gıda harcamaları 11,5 trilyon dolara çıkacak.

Sağlık Hizmetleri: Dünya nüfusunun %12'si 65 yaş ve üzeri olacak ve sağlık sistemleri, yaşlanan nüfusla zorlanacak. Küresel sağlık harcamaları 11 trilyon dolara ulaşacak, ancak toplam küresel GSYH'nin yalnızca %10'u sağlık için harcanacak. Sağlık sigortası genişledikçe, gönüllü sağlık harcamaları düşecek ve kamu sağlık sigortası daha yaygın hale gelecek. Aşılar 2025'te gelişecek. Bavarian Nordic 10 milyon maymun çiçeği virüsü (mpox) aşısı üretecek. Bilim insanları kuş gribi ve koronavirüsler için hepsi bir arada bir aşığı test edecek. Kanser için mRNA aşılarının teslimatı bile başlayabilir.

Altyapı: Yeşil politikalar, 2025'te küresel altyapı harcamalarını artıracak ve brüt sabit yatırımı %6 artışla 28 trilyon dolara çıkaracak. Amerika, altyapı harcamalarının beşte birini oluştururken, Avrupa ve Çin yeşil altyapıya ve dijital ağlara büyük yatırımlar yapacak. Ulaşım altyapısında Avrupa, demiryolu projelerinde ilerleme kaydederken, Çin Afrika ve Peru'da liman projeleriyle ticaret yollarını genişletecek.

Bilgi Teknolojisi: Yapay zekâ çılgınlığı, 2025'te bilgi teknolojisi harcamalarını %8 artırarak 3,6 trilyon dolara çıkaracak. AB'nin Yapay Zekâ Yasası uygulanmaya başlayacak, Afrika Birliği ise ortak bir YZ stratejisi geliştirecek.

Medya ve Eğlence: Reklam devi Dentsu'ya göre, küresel reklam harcamalarındaki büyüme 2025'te yaklaşık %4'e düşecek. Sosyal medya düzenlemeleri artacak ve TikTok ile ilgili tartışmalar devam edecek.

Metaller ve Madencilik: Yeşil politikalar ve artan inşaat, 2025'te metal fiyatlarını artıracak. Bakır, çelik ve alüminyum gibi metaller talep görecek, ancak nikel, kobalt ve lityum gibi metaller, zayıf EV satışları nedeniyle sınırlı bir artış gösterecek.

Mülk: 2025'te düşen faiz oranları, emlak piyasalarını canlandıracak, ancak şehir merkezleri daha sessiz kalacak. İnşaat sektöründe, özellikle Avrupa'da hükümetler daha fazla konut üretimini teşvik edecek. Daha fazla konutla, hane başına düşen ortalama kişi sayısı Avrupa'da 2,4'e ve dünya çapında 3,3'e düşecek. Çin'de konut fiyatları %4 düşecek.

Perakende: Küresel perakende satışları, 2025'te bir önceki yıla göre %2'den fazla büyüyecek. Ancak, yükselen faiz oranları ve kredi kartı borçları gibi ekonomik zorluklar, tüketici harcamalarını kısıtlayacak ve bazı perakendecilerin mağaza ağlarını daraltmasına yol açacak. Ayrıca, yüksek fiyatlar nedeniyle mobilya gibi ev ürünlerine olan talep düşecek. 2025'te, AB'nin çevre yasaları daha sıkı hale gelecek ve geri dönüşüm ile ikinci el pazarlar büyüyecek.

Nakliye ve Lojistik: Orta Doğu'daki gerginlikler, Süveyş Kanalı üzerinden geçen deniz trafiğini 2025'e kadar aksatacak ve gemiler daha uzun rotalar kullanacak. Ayrıca, nakliye şirketleri AB'nin emisyon ticareti kuralları yüzünden daha fazla ücret ödeyecek. Kamyonculuk sektöründe ise sürücü açığı devam edecek. 2025 ve sonrasında da bu sorunlar sürecek.

Telekomünikasyon: Büyük bir telekom firması olan Ericsson'a göre, eski mobil teknolojiler gözden düşerken, 5G abonelikleri 2025'te %25 artarak 2,8 milyara ulaşacak. Bu arada ekonomik ve siyasi açıdan zor durumda olan Pakistan, 5G spektrum ihalesini 2025 yılında tamamlayacak. 6G araştırmaları da 2025'te başlayacak.

Seyahat ve Turizm: 2025'te turizm çıkışları 1,6 milyar kişiye ulaşacak ve Çin'in yurtdışı turizmi pandemi öncesi seviyeleri aşacak. Avrupa, gelen turistlerin büyük kısmını çekmeye devam ederken, aşırı turizmle ilgili protestolar artacak. AB'den Yeni Zelanda'ya kadar "sürdürülebilir" seyahat moda olacak. Daha fazla havayolu şirketi emisyon azaltma anlaşması Corsia'ya katılacak. Çin'in Airbus ve Boeing'e rakip olarak kendi uçaklarını piyasaya sunması bekleniyor.

Borsa Piyasası

2025 yılı, birçok belirsizlik ve riskle birlikte fırsatlar da barındırıyor. **Forbes**, 2025'teki olası fırsat ve riskleri "**2025 Borsa Piyasası Tahminleri**" başlıklı yazısında ele alarak dikkat edilmesi gereken temel faktörlere ışık tutuyor.

ABD Seçim Sonuçları: Moomoo Technologies'de strateji başkan yardımcısı Justin Zacks ve TradingBlock'ta piyasa stratejisi başkan yardımcısı Michael Martin, 2024 başkanlık seçimlerinin gelecek yıl borsa üzerinde büyük bir etkiye sahip olacağını belirtiyor. Zacks, yeni başkanın görev süresinin ilk 100 gününün önümüzdeki dört yılın tonunu belirleyeceğine inanıyor. Martin ise yeni gümrük tarifelerinin ABD ekonomisini yavaşlatabileceğini ve bunun da enflasyon endişelerinin 2026'ya ve sonrasına kadar devam etmesine neden olabileceğini ifade ediyor.

Enflasyon ve Faiz Oranları: Birçok uzman, enflasyonun %2 seviyesine yumuşak bir geçişle düşmesiyle Fed'in faiz oranlarını azaltmaya devam edeceğini öngörüyor. Justin Zacks, 2025'te durgun bir enflasyon dönemi beklerken, Martin ise Fed'in %2 enflasyon hedefinin gerçekçi olup olmadığını sorguluyor. Eğer ki Fed'in enflasyon hedefi gerçekçi değilse ve faiz oranları yüksek kalmaya devam ederse, kâr marjları zarar görebilir. Genel itibarı ile düşük kârlılık, borsa büyümelerini sınırlayabilir.

Teknolojik Gelişmeler: Borsa 2025'te yapay zekadaki gelişmelerden etkilenecek. Yapay zekânın verimlilik ve üretkenlik vaatlerini yerine getirip getiremeyeceği ise maalesef belirsiz. Ancak birçok uzman, yapay zekânın kendini kanıtlayarak daha yüksek kazanç beklentileri ve hisse senedi fiyatlarında artışlar sağlayacağını öngörüyor.

Küresel Ekonomik Gelişmeler: SALT Venture Group'ta küresel yatırımcı ilişkileri başkanı olan Angelina Hu, Çin ekonomisindeki yavaşlamanın 2025'te borsanın büyüüşünü

sınırlandırabileceğini belirtiyor. Çin ekonomisine bağlı şirketler, belirsiz şartlar altında teşvikler ve stratejiler geliştirmek zorunda kalabilir.

Jeopolitik Gerginlikler: Ukrayna'daki savaş ve Orta Doğu'daki çatışmalar şu ana kadar ABD finans piyasalarında büyük bir etkiye neden olmadı. Ancak Zacks, bu huzursuzlukların küresel ticareti veya emtia arzını aksatacak noktaya ulaşması halinde durumun değişebileceğini ifade ediyor. ABD birliklerinin yabancı topraklarda görev alması ise yatırımcı güvenini sarsarak hisse senedi fiyatlarını olumsuz etkileyebilir.

Forbes makalesinde 2025'te izlenmesi gereken başlıca sektörlerden de bahsetmiştir:

Teknoloji Sektörü: Pazar istihbarat şirketi IDC, 2024-2028 yılları arasında küresel YZ harcamalarının %29'luk bileşik yıllık büyüme oranıyla iki katından fazla artmasını bekliyor. Yatırımların; yarı iletkenler, depolama sistemleri ve sunucular dahil olmak üzere YZ destekli uygulamalara, donanımlara ve bulut bilişim gibi ilgili hizmetlere gideceği tahmin ediliyor.

Sağlık Sektörü: Pandemi sonrası toparlanma ve yaşlanan nüfusun etkisiyle sağlık sektörü büyümeye devam ediyor. Yenilikçi tedavi yöntemleri, biyoteknoloji şirketlerinin ilerlemeleri ve sağlık hizmetlerine artan talep, sektördeki şirketlerin hisse senetlerini olumlu etkileyebilir. Ayrıca, sağlık sigortası ve e-sağlık alanlarındaki gelişmelerin sektördeki büyümeyi destekleyeceği düşünülüyor.

Enerji Sektörü: Yenilenebilir enerjiye olan talep artışı devam ediyor. Rüzgâr, güneş ve hidroelektrik enerji gibi sürdürülebilir kaynaklar, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmak için kritik bir rol oynayacak. Bu sektör hem çevresel kaygıları hem de uzun vadeli enerji güvenliği hedeflerini göz önünde bulunduracak şekilde büyüyebilir. Yenilenebilir enerji şirketlerinin hisseleri, 2025'te önemli kazançlar elde edebilir.

Borsa Trendleri İçin Tahminler

Uzmanlar, 2025 borsa büyüme oranları konusunda farklı görüşler öne sürmektedir. Bazı uzmanlar, piyasanın %5 düşüş yaşayabileceğini öngörürken, diğerleri %20'lik bir artış beklemektedir. Ancak genele bakıldığında çoğu analist, borsa için %10'luk bir büyüme tahmini yapmaktadır.

Yatırım Tabloları

2025 için tahminlerini paylaşan bir başka varlık yönetim şirketi, Avrupa'daki varlık yönetimi sektöründe lider ve küresel oyuncular arasında yer alan Fransız asıllı **Amundi** olmuştur. Jeopolitik ve politik değişimlerin daha parçalı bir dünya düzenine yol açtığı 2025 yılında, küresel ekonomi yeniden şekillenirken yeni fırsatlar da ortaya çıkmaktadır. Amundi, "**Küresel Yatırım Görünümü**"¹² başlıklı raporunda fırsat ve riskleri değerlendirmiştir.

Raporda, Gelişmekte Olan Piyasalar (EM) ile Gelişmiş Piyasalar (DM) arasındaki büyüme farkının istikrar kazanması ve EM ekonomilerinin %3,9, DM ekonomilerinin ise %1,6 oranında büyümesi beklenmektedir. ABD ekonomisi yumuşak bir iniş sürecine girerken, Avrupa ekonomisinin potansiyel büyüme seviyesine doğru toparlanması kademeli olacaktır. Çin'in yavaşlamasına rağmen, Asya bölgesi küresel büyümenin başlıca gücü olmaya devam edecektir.

Dezenflasyon sürecinin olumlu seyri, daha ılımlı para politikalarını desteklemektedir. ABD ve Avrupa merkez bankalarının faiz oranlarını kademeli olarak düşürmesi beklenirken, 2025 yılı sonunda ABD faiz oranlarının %3,5, Euro Bölgesi'nin %2,25 ve İngiltere'nin ise %3,50 seviyesine ulaşması öngörülmektedir. Buna karşılık Japonya Merkez Bankası'nın iki faiz artırımını daha yapması beklenmektedir.

Amundi'ye Göre Takip Edilmesi Gereken 4 Ana Madde:

Makroekonomik Görünüm: 2025'e yönelik olumlu makroekonomik görünüm, politik ve jeopolitik zorluklarla gölgelenmektedir. Piyasa yoğunlaşması ve aşırı borç gibi anomaliler, daha çeşitlendirilmiş portföyler ve dinamik tahsis stratejileri öne çıkacaktır.

Küresel Büyüme ve Enflasyon: Küresel büyümenin 2025 ve 2026'da %3,0 oranında sabitlenmesi beklenmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler arasındaki büyüme farkının ise değişmeyeceği belirtilmektedir. Enflasyon düşüşü devam edebilir ancak pandemi öncesi seviyelere dönmeden sona erecektir.

Gelişmekte Olan Piyasalar: Gelişmekte olan piyasalar dirençli olduğunu kanıtlayacaktır. Asya, teknoloji tedarik zincirindeki üstünlüğü, hükümet politikalarının desteği ve bölgesel entegrasyonun artmasıyla küresel büyümenin itici gücü olmaya devam edecektir.

ABD Seçim Sonuçları: 2024 ABD seçimlerinin politikalar üzerindeki etkisi, uygulanacak önlemlerin ölçeği ve sıralamasına bağlı olacaktır. Asya'da Çin'e tepki politikaları hakimken, Hindistan ve Endonezya bu etkilerden daha az etkilenmesi beklenen ülkeler olarak öne çıkmaktadır.

Politik ve Jeopolitik Dinamikler

Trump 2.0

2025 yılına yönelik küresel siyasi öngörüler, özellikle ABD'nin siyasi dönüşümleri ve bu değişimlerin uluslararası etkileri etrafında şekilleniyor. Ticaret savaşlarından enerji politikalarına, göç stratejilerinden NATO'nun geleceğine kadar geniş bir yelpazede etkiler öngörülürken, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası aktörlerin bu değişimlere nasıl yanıt vereceği kritik bir soru olarak öne çıkıyor. Bu bağlamda uluslararası ilişkiler konusunda uzmanlaşmış en eski İtalyan düşünce kuruluşu olan **ISPI**, Trump'ın başkanlığını ve olası sonuçlarını "**Trump 2.0**"¹³ makalesinde değerlendiriyor. 2025, siyasi dinamiklerin belirginleştiği ve yeni güç dengelerinin şekillendiği bir dönemi temsil edebilir.

ISPI, Trump'ın "Önce Amerika" politikalarının ticaret ve enerji gibi kritik alanlarda küresel etkilere neden olmasını bekliyor. Ticaret alanında tüm ithalata %10'luk genel bir vergi ve Çin'den yapılan ithalata %60'lık bir tarife uygulama planı, Trump'ın "Tarife Adamı" unvanını

güçlendirirken, müttefikler ve ortaklarla ilişkilerde daha agresif bir yaklaşımı beraberinde getirecek.

Rapor, daha uyumlu ve planlı bir ikinci Trump yönetiminin hem iç hem de dış politikada farklı dinamiklere yol açabileceğini öngörüyor. Trump'ın müttefiklere yönelik eleştirilerinin yanı sıra, "derin devlet" olarak tanımladığı yapıya karşı daha intikamcı bir duruş sergilemesi muhtemel. Göç konusunda ise Trump, "Amerikan tarihindeki en büyük sınır dışı operasyonunu" vaat ederken, bu söylem Avrupa'da benzer politikaları tetikleyebilir. Trump'ın otokrat liderlere sempatisi, Batı'nın demokrasi ve hukukun üstünlüğü konusundaki güvenilirliğini zedeleyebilir. Ayrıca, ABD ve Rusya arasında Obama döneminde müzakere edilen Yeni START anlaşmasının süresinin dolmasıyla, stratejik silah kontrolü alanında ciddi bir boşluk oluşacaktır.

ISPI'ye göre, Avrupa açısından en büyük risk NATO'nun geleceğiyle ilişkili. Trump'ın NATO'nun misyonunu sorgulayan söylemleri ve İttifak'ın ABD için kötü bir "anlaşma" olduğunu savunması, transatlantik ilişkilerde ciddi çatlaklara yol açabilecektir. ABD'nin NATO'dan çekilme olasılığı yasal açıdan tartışmalı olsa da Kongre onayı olmadan böyle bir adım atılmamasını öngören düzenlemelerin ne kadar bağlayıcı olacağı belirsizdir. Bununla birlikte, Trump'ın Avrupa'dan kısmen çekilme stratejisi, müttefikler arasında güveni zayıflatabilir ve kolektif savunma kapasitelerini tehlikeye atabilir. Bazı düşünce kuruluşları, ABD'nin NATO içindeki yükümlülüklerini azaltarak Avrupalı müttefiklerin daha fazla sorumluluk almasını sağlayacak bir "yük kaydırma" stratejisi öngörmektedir. Bu durum, Avrupa'nın savunma alanında daha fazla çaba göstermesini ve AB'nin stratejik özerkliğini artırmasını gerektirebilir.

2025'te NATO'nun 75. yıl dönümünü kapsayan Washington zirvesi, transatlantik ilişkilerin geleceği açısından kritik bir dönemeç olabilir. Rapora göre Avrupa liderleri, ABD'nin değişen önceliklerini dikkate alarak savunma kapasitelerini artırmaya ve daha güçlü bir Avrupa sütunu inşa etmeye yönelik stratejik adımlar atmaya odaklanmalıdır.

Peki Ya Sonra?

Senelerdir küresel jeopolitik dinamikler, büyük güçlerin stratejik çıkarları ile şekilleniyor. Bu bağlamda, büyük güçler arasında artan rekabet ve değişen ittifaklar, yeni ekonomik ve diplomatik anlaşmazlıklara neden oluyor. Hindistan merkezli bağımsız bir düşünce kuruluşu olan **ORF**, “**2025’te Bizi Neler Bekliyor?**”¹⁴ makalesinde; Putin’in müzakere talepleri, Hindistan’ın jeopolitik rolü ve küresel güçlerin stratejik hamlelerini inceleyerek, 2025 yılına kadar küresel ilişkilerin nasıl şekilleneceğine dair öngörülerde bulunuyor.

Rapora göre 2025’te büyük ve yükselen güçlerin ulusal hedeflerinde değişiklik olmayacak ancak bu hedeflere ulaşmak için gereken kaynaklarda belirgin değişimler gözlemlenecek. Fiziksel savaşların ve insani krizlerin geride bırakılmasının ardından, savaş içerisindeki liderler iş birlikçi hale gelmese bile çatışmadan uzak olacak. Yılın başında sert olan ortam, ikinci ve üçüncü çeyreklerde barış filizleri ile yumuşayacak, son çeyreğinde ise barış, ekonomi ve ticaret odaklı bir normalleşme süreci başlayacak.

2025, küresel müzakere süreçlerinin ön planda olacağı bir yıl olacak. ORF, Donald Trump’ın iç ekonomide daha az düzenlemeye dayalı, daha verimli bir modelle istihdamı artırmaya odaklanacağını ve dış politikada ise şiddetin azalmasına yönelik girişimlerde bulunacağını öngörüyor. Vladimir Putin, stratejik geri çekilme ve bölgesel genişleme stratejileriyle ulusal hedeflerine yeni bir yön verecek. Xi Jinping, küresel saldırganlığı sınırlayarak iç ekonomiye ve çatışmaların çözümüne daha fazla odaklanacak. Narendra Modi ise Hindistan’daki büyümeyi sürdürürken, stratejik özerklikle üç büyük iş birliğine yönelecek.

Trump, iç ekonomideki sol eğilimli değişimleri tersine çevirirken, dünya genelinde savaşların sonlandırılması için girişimlerde bulunacak. Rapora göre NATO’nun genişlemesine son verme hedefi, Rusya-Ukrayna savaşında test edilecek. Trump’ın ABD ekonomisindeki deregülasyonu, küresel sermayeyi etkileyerek Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelerde düzenleyici reformları hızlandıracak. Ancak Trump’ın ekonomik planları, yüksek enflasyon ve faiz oranlarının düşmemesiyle ABD halkı üzerinde baskıya neden olabilir.

Pekin, büyüme hedeflerinden ve bölgesel hegemonya arayışından geri adım atmak zorunda kalacak. Yavaşlayan ekonomi ve küresel üretim merkezlerinin Hindistan ve Vietnam’a kayması, Çin üzerinde baskıyı artıracaktır. Tayvan’a yönelik olası bir askeri hamle, büyük ihtimalle retorik düzeyinde kalacak. Trump’ın olası tarife savaşları, Çin’in küresel ekonomik stratejisinde jeoekonomik çatışmalara yol açabilir. Ancak Çin’in 33 Afrika ülkesine sunduğu sıfır tarife politikası, 2025’in ilk çeyreğinde küreselleşme yaklaşımının bir göstergesi olacak.

ORF, Xi Jinping'in Güney Çin Denizindeki askeri agresyonunun azalacağını da öngörüyor. Özellikle deniz atı madenciliği ve küresel bir kural koyucu olma hedefi, Çin stratejisinde önemli bir yer tutmaya devam edecek. Hindistan sınırında yapılan barış çağrıları, ticaretin ve doğrudan uçuşların artacağı bir döneme işaret edebilir.

Amerika ve Çin Arasındaki Ticaret Savaşı Dünyayı Sarsacak

The Economist'in 2025 öngörülerinde ticari konulara da yer veriliyor. Amerika'nın Çin'e uygulamayı düşündüğü tarifelerin neden olacağı etkilerden bahseden Economist'e göre **"Amerika ve Çin Arasındaki Ticaret Savaşı Dünyayı Sarsacak"**¹⁵.

2018'de Washington ve Pekin arasında misilleme tarifeleriyle başlayan ticaret savaşı, yedi yıldır devam etmekte ve Donald Trump'ın 2025'te yeniden seçilmesiyle daha da yoğunlaşacağı düşünülüyor. Makaleye göre bu çatışma yalnızca ABD ve Çin arasında değil, ticaret konularında Çin ile gerilim yaşayan diğer ülkelerde de artış gösterecek. Trump'ın, çeşitli ülkelere gelen ithalatlara %10 veya %20 oranında, Çin'den gelenlere ise %60 oranında gümrük vergisi önerisi, Amerikan gümrük vergilerinin ortalama %12 seviyesinden çok daha yüksek bir noktaya çıkmasına yol açabilir. Çin ürünlerine uygulanan gümrük vergisinin bu denli artırılması, geniş bir ürün yelpazesini Amerikalı alıcılar için çok pahalı hale getirecek. Çin mallarına uygulanan bu vergiler, Çin'in 2023'te 500 milyar dolara ulaşan ihracatının %85 oranında azalmasına neden olabilir.

ABD ve Çin arasındaki bu ticari gerilimler, aralarındaki etkileşimle kalmayacak ve küresel bir boyuta ulaşacaktır. Çin'in, ihracat maliyetlerini düşürmek için yuani devalüe etmesi beklenirken, birçok ülke şimdiden Çin ile ticarete kendi kısıtlamalarını devreye alıyor. 2025'te ise bu baskının daha da artması olası.

Bu ticari çekişmelerin merkezindeki konulardan biri Elektrikli araçlar. 2018'de yaklaşık 1 milyon araç ihraç eden Çin, 2024'te bu sayıyı 5 milyona ulaştırarak dünyanın en büyük otomobil ihracatçısı oldu. Ancak bu yükselişle beraber çeşitli ülkeler, Çin otomobillerine karşı korumacı önlemler almaya başladı. Kanada'nın %100 gümrük vergisi uygulaması ve Avrupa Komisyonu'nun %45 gümrük vergisi önerisi gibi hamleler, Çin'in endüstriyel etkisini sınırlamaya yöneliktir. Ancak Almanya gibi ülkeler, misilleme riskinden dolayı bu tür önerilere karşı çıkmaktadır.

Ticaret savaşı, zengin ve fakir tüm ülkeleri etkileyerek küresel boyutta zor kararları beraberinde getiriyor. Özellikle Trump yönetiminin sert korumacı politikalarının etkisiyle, ticaret savaşının dışında kalmak çok daha zor hale gelecek.

Yeni Yılda İzlenecekler

2024, küresel ölçekte jeopolitik ve ekonomik gelişmelerin yoğun şekilde yaşandığı bir yıl oldu. İsveç'in NATO'ya katılması, Ukrayna güçlerinin Rusya'nın Kursk bölgesine girmesi, İsrail'in İran ve Lübnan'a yönelik saldırıları ve Donald Trump'ın ABD başkanlığına dönüşü, yılın öne çıkan olayları arasında yer aldı. **CFR**, geçmişin ışığından yola çıkarak **"2025'te Dünyada Neler İzlenecek?"**¹⁶ sorusuna cevap aradı.

Rapora göre 2025 yılında Orta Doğu, uluslararası gündemin merkezinde yer almaya devam edecek. Esad sonrası Suriye'nin geleceği, bölgedeki istikrar açısından büyük önem taşıyor. Ülkenin kaderi, yalnızca kendi halkının geleceğini belirlemekle kalmayıp, Türkiye, Irak, Ürdün, Lübnan ve İsrail üzerinde önemli bir etkiye sahip olacak.

Aynı zamanda, İran'ın nükleer kapasite geliştirme konusundaki olası adımları ve İsrail'in bu durum karşısında vereceği tepkiler de Orta Doğu'daki güç dengelerini yeniden şekillendirebilir. İsrail, 2024'te yaşanan çatışmaların ardından artan özgüvenle, İran'ın nükleer tesislerine yönelik bir saldırı düzenlemeyi değerlendirebilir.

Ukrayna'da süregelen savaş, 2025 yılına girilirken çözümden çok tırmanma ihtimaline işaret ediyor. Donald Trump, çatışmayı sona erdirmeye sözü vermiş olsa da Ukrayna ve Rusya'nın farklı çözüm vizyonları uzlaşmayı zorlaştırıyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in müzakerelere olan ilgisizliği ve Moskova'da bir Rus generalin Ukraynalı bir ajan tarafından öldürülmesi gibi olaylar, gerilimi artıran unsurlar arasında. Rusya'da ekonomik büyümenin 2025'te yavaşlaması, Putin'in artan iç sorunlarla karşı karşıya kalabileceğini gösteriyor. Bu süreçte Çin'in Rusya'ya vereceği destek ve iki ülke arasındaki stratejik iş birliğinin sınırları da küresel dengeler üzerinde belirleyici olacak.

Çin'in Tayvan üzerindeki baskısı, bölgesel güvenlik açısından büyük bir tehdit oluşturuyor. Geçtiğimiz yıl düzenlenen geniş çaplı askeri tatbikatlar, Pekin'in adayı abluka altına alma ve ABD müttefiklerinin müdahalesini engelleme kapasitesine sahip olduğunu göstermek amacıyla yapıldı. Trump'ın başkanlığı, Tayvan için karmaşık bir tablo sunuyor; bir yandan ABD'nin Çin ile rekabetini artırma sözü verirken, diğer yandan Tayvan'ın çıkarlarına olan ilgisizliği dikkat çekiyor.

Sudan'daki iç savaş, 2023 baharından bu yana dünyanın en büyük insani krizlerinden biri olarak devam ediyor. Dış güçlerin bu çatışmaya müdahil olması, 2025'te durumun daha da kötüleşebileceğini gösteriyor. Afrika'da Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile Ruanda arasındaki artan gerilim ve Kuzey Nijerya'daki ayaklanma, kıtanın diğer istikrarsızlık odakları olarak öne çıkıyor. Latin Amerika'da ise Venezuela'dan yeni bir göç dalgası, bölgedeki ülkeler üzerinde büyük bir yük oluşturuyor.

Küresel ekonomide 2025'e girerken bazı endişe verici eğilimler göze çarpıyor. Trump'ın başkanlığı döneminde Federal Rezerv ile olası çatışmalar, tarifeler ve Çin ile rekabet gibi unsurlar ABD ekonomisi için risk oluşturuyor. Tüm bunlara rağmen ABD'de büyümenin devam edeceği, işsizliğin düşük seviyelerde kalacağı ve faiz oranlarının düşeceği tahmin ediliyor.

Siyaset Gündemi

2025'e doğru, iç ve uluslararası siyaset büyük ölçüde dönüştürücü seçimler, ekonomik dalgalanmalar ve küresel barış ile refahın geleceğine ilişkin belirsizliklerle şekillenecek. 2025'teki siyasi, askeri ve ekonomik belirsizlikler, görünümü bulanık hale getiriyor. **The Conversation**, 2025'in getirdiği bütün belirsizlikler içerisinde **"2025'te Siyaseti Neler Bekliyor?"**¹⁷ sorusuna ışık tutuyor.

Makaleye göre Trump'ın öngörülemesizliği, tartışmalı politikaları ve popülist söylemleri tüm dünyada hissedilecek. Üç kıtada sol eğilimli hükümetlerin yeniden seçilmek için yarışacağı seçimler düzenlenecek. Almanya'da Sosyal Demokrat Parti'den Olaf Scholz ikinci dönem için aday olacak. Seçim, aşırı sağın gücünü de test edecek. Ancak Almanların başbakanlarına genellikle birden fazla dönem görev süresi tanıdığı göz önüne alındığında, Scholz'un iktidarda kalma olasılığı yüksek.

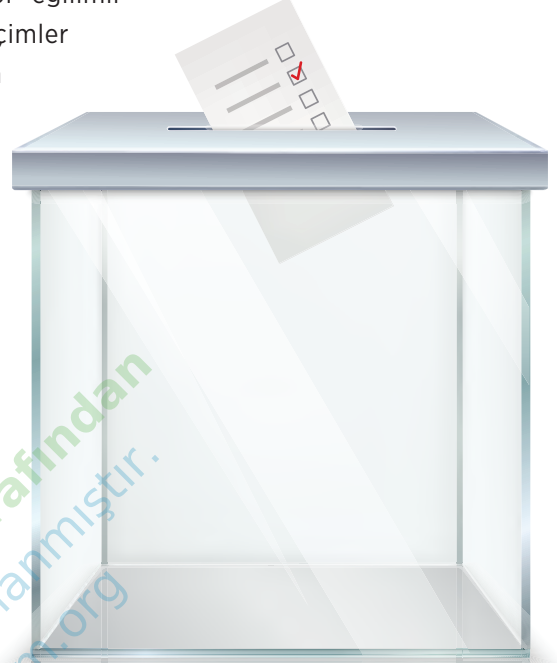
Avustralya'da İşçi Partisi'nden Anthony Albanese, iktidarını korumak için yeniden aday olacak. Kanada'da ise Justin Trudeau, yaklaşık on yıllık görev süresinin ardından dördüncü seçimine hazırlanırken istifa çağrılılarıyla karşı karşıya. The Conversation'a göre her iki ülkede de iktidar partileri belirsiz sonuçlar doğurabilecek zorluklarla mücadele ediyor. Trudeau, Haziran ayında Kanada'da yapılacak G7 zirvesine ev sahipliği yapmayı umuyor.

Çin ve Rusya gibi seçim yapılmayan ülkeler ise yaşanan liderler tarafından yönetilmeye devam edecek. Ancak bu ülkelerde halefiyet mekanizmalarının eksikliği, liderlerin olası sağlık sorunlarında veya görevden alınmalarında istikrarsızlık riskini artırıyor. Güney Kore'de sıkıyönetim ilan edilmesi, siyasi dinamiklerin ne kadar hızlı değişebileceğini ve otoriterliğin demokrasiyi nasıl tehdit edebileceğini gösteriyor. Ancak Güney Kore devlet başkanının görevden alınması, demokrasinin nihayetinde üstün geldiğini de kanıtlar nitelikte.

Makaleye göre, politikacılar için seçimlerin zorluğu vaatleri tutma noktasında başlıyor. Ekonomi, 2025'te siyasette önemli bir rol oynayacak. Güçlü bir ekonomi istihdam sağlarken, durgunluk veya kriz eşitsizliği derinleştirip siyasi gerilimleri artırabilir. Uluslararası Para Fonu (IMF), 2025'te "istikrarlı ancak yetersiz" bir ekonomik büyüme öngörüyor. Ancak ekonomik istikrar, vatandaşların beklentilerini karşılamadığı takdirde siyasi sonuçlar doğurabilir.

Küresel çatışmalar ise uluslararası siyasetin bir diğer belirleyici unsuru olacak. Trump, Ukrayna ile Rusya arasındaki savaş ve Orta Doğu'daki çatışmalar gibi krizlere müdahale edeceğini iddia ediyor. Ancak The Conversation'a göre izolasyonist politikalarının Batılı müttefikleri ve Amerikalıları tatmin etmesi zor.

Kuzey Kore, İran ve diğer otoriter liderler ise 2025'te çıkarlarını ilerletmek ve süper güçleri provoke etmek için fırsatlar arayacak. Suriye'de Beşar Esad'ın iktidardan düşmesi gibi olaylar, bölgedeki istikrarsızlığı artırabilir. Makaleye göre, 2025 yılı, küresel birleştirici etkinliklerin eksikliği nedeniyle siyasi ve ekonomik çalkantıların hız kesmeden devam ettiği bir yıl olacak.

etmenin birincil yolu olacak.

Tüketici Teknolojisinde Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik ve çevresel endişeler, tüketici satın alma kararlarını giderek daha fazla etkiliyor. Üreticiler, çevre dostu ilkelerin iş stratejilerinin önemli bir parçası olduğunu fark ediyor. Bu da enerji verimliliğini artıran, su tüketimi ve emisyonları en aza indiren, geri dönüştürülebilir ve yeniden kullanılabilir cihazlar anlamına geliyor.

Sağlık Hizmetleri Odaklı Tüketici Teknolojisi

Fitness takip cihazları ve uzaktan izleme araçları uzun süredir piyasada. Ancak, 2025'te bu ürünler daha akıllı hale gelecek. Temel sağlık ölçümleriyle sınırlı kalmayacak, aynı zamanda sağlık durumlarını tahmin edebilecek ve hatta teşhis koyabilecekler. Akıllı saatlerdeki EKG ve kan oksijen sensörlerinden, genetik veya bağırsak mikrobiyomu verilerine dayalı içgörüler sunan cihazlar gibi gelişmeler beklenebilir.

Gerçek Zamanlı Dil Çevirisi

Gerçek zamanlı dil çevirisi sağlayan cihazlar sayesinde, seyahatlerde iletişim kurmak 2025'te çok daha kolay olacak. Kulaklıklar, akıllı gözlükler, saatler ve taşınabilir çeviri cihazları sayesinde, dünya genelinde dil engelleri ortadan kalkacak. Bu cihazlar, makine öğrenimi ve LLM'lerden faydalanarak etkili çeviriler sunacak.

Tüketici Teknolojisinde Çeşitlilik ve Kapsayıcılık

2025'te tüketici teknolojisi, daha kapsayıcı hale gelmeye devam edecek. Son nesil sesli asistanlar genellikle aksanları anlamakta zorlanıyor ve sağlık cihazları koyu tenli kullanıcılarda daha az doğru olabiliyordu. Ancak bu durum değişiyor. Akıllı cihazlarda daha fazla erişilebilirlik özelliği, kültürel açıdan daha bilinçli yapay zekâ özellikleri ve sağlık cihazlarında kadın merkezli işlevlerin iyileştirilmesi gibi adımlar atılıyor.

Yapay Zekâ ile Geliştirilmiş Arkadaşlar

Yapay zekâ, sohbet edebilen ve oyun oynayabilen oyunculardan, öğretmen veya eşlikçi olarak tasarlanmış robotlara kadar, yardımcı cihazlara yeni bir boyut kazandıracak. Sosyal robotlar, eğlence veya ev içi yardım amacıyla bizimle etkileşim kurmak üzere tasarlanmış cihazlar olacak. Bu teknolojilerin sayısı arttıkça daha sofistike hale gelecek.

Mikro Hareketlilik

E-bisikletler, scooterlar ve elektrikli araçlar gibi mikro araçlar son yıllarda yaygınlaşırken, 2025'te bunlar daha akıllı, kullanıcı dostu ve kentsel yaşamla entegre hale gelecek. Yenilikler, daha uzun pil ömrü ve akıllı telefon entegrasyonu gibi özelliklerle daha kullanışlı ve uygun fiyatlı araçlar sunacak.

Yapay Zekâ Balonu Patlıyor Mu?

Yapay zekâ alanındaki yatırım çılgınlığı, Kasım 2022'de ChatGPT'nin piyasaya sürülmesiyle başladı. OpenAI'nin sohbet robotu, kısa süre içinde 100 milyon kullanıcıya ulaşarak büyük bir popülerlik kazandı. Yatırımcılar da bu alana büyük miktarda yatırım yapmaya başladı. 2024-2027 yılları arasında YZ veri merkezlerine yapılacak harcamaların 1,4 trilyon doları aşması bekleniyor. **The Economist** konuyu “**Yapay Zekânın Balonu 2025'te Patlayacak mı, Yoksa Meyvelerini Vermeye Başlayacak mı?**”¹⁹ başlığı ile mercek altına alıyor.

The Economist'e göre Amerikan işletmelerinin yalnızca %5'i ürünlerinde YZ kullanıyor, YZ girişimlerinin çoğu ise kâr elde edemiyor. Ayrıca, YZ model oluşturma süreçlerinin yüksek enerji ve veri maliyetleri gibi zorlukları artıyor. Yatırımcılar, bu teknolojiyi daha verimli ve kullanışlı hale getirme çabalarını sürdürüyor. Bunun yanında, YZ'nin daha küçük ve enerji verimli modellerle geliştirilmesi ve sentetik veri kullanımı gibi akıllı çözümler üzerinde çalışmalar devam ediyor.

Yapay zekânın son kullanıcılar için en verimli şekilde nasıl kullanılacağı, şirketler için büyük bir mücadele oluşturuyor. Makalede, çalışanların işlerini hızlandırmak için YZ kullandığından ancak bunun iş gücü ihtiyacını azaltabileceği endişesiyle gizlilik içinde bu teknolojiyi kullandıklarından bahsediliyor. Bu da YZ'nin benimsenmesinin sadece teknolojik değil, yönetsel bir zorluk olduğunu gösteriyor.

Economist, 2025'te YZ'nin en büyük ilerlemeleri ilaç geliştirme ve savunma sektörlerinde gerçekleşebileceğini düşünüyor. YZ'nin gelecekteki askeri uygulamaları, Çin'in askeri ve ekonomik üstünlük kazanma çabalarıyla daha da önemli hale gelebilir. Ancak bu gelişmelerin nasıl şekilleneceği, teknoloji balonunun patlayıp patlamayacağı ve YZ'nin gerçekten uygulanabilir hale gelip gelmeyeceği konusunda büyük bir belirsizlik mevcut. 2025 yılı, bu sorulara cevap arayan bir sene olabilir.

Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon

Deloitte Global, 2025 yılına dair “**Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon Öngörülleri**”²⁰ çalışmasını yayımladı. İçerikten önemli çıkarımlar ise şu şekilde:

GenAI, Veri Merkezi Enerji Tüketimini İki Katına Çıkaracak: Güç tüketimi yüksek olan GenAI'nin diğer uygulamalardan daha hızlı büyümesi, 2030 yılına kadar küresel veri merkezlerinin elektrik tüketiminin %4'e ulaşmasına neden olacak.

Kadınların GenAI Kullanımı Artıyor: 2025 yılında kadınların GenAI deneyimleme ve kullanma oranlarının erkeklerinkini yakalayacağı ve hatta geçeceği tahmin ediliyor.

İşletmelerde AI Kullanımı Artıyor: GenAI kullanan işletmelerin %25'inin 2025'te AI araçlarından faydalanacağı, bu oranın 2027'ye kadar %50'ye çıkacağı öngörülüyor.

GenAI Özellikli Akıllı Telefonlar ve Bilgisayarlar Yükseliyor: GenAI özelliklerine sahip akıllı

telefonların 2025 yılında sevkinin %30'u aşması bekleniyor. Ayrıca, GenAI işleme kapasitesine sahip bilgisayarların oranının 2025'te %50'ye çıkacağı düşünülüyor.

Yayın Yorgunluğu ve Toplu Platformlara Geçiş: 2025 yılında ABD ve Avrupa'daki abonelik sayılarının zirve yapması ve ardından düşmesi bekleniyor. SVOD (isteğe bağlı video akışı) servislerine olan talep azalırken, sağlayıcılar fiyat artışları ve paket seçenekleriyle gelir elde etmeyi hedefliyor. Bu da SVOD pazarında toplu platformların yükselmesine neden olacak.

Telekom Konsolidasyonu: Özellikle Avrupa'da, küçük pazarlarda kablosuz telekom konsolidasyonunun hız kazanacağı ve bu değişimin ağ esnekliği ve verimliliğini artıracığı öngörülüyor.

Yapay Zekâ

Geçtiğimiz 12 ay, yapay zekâ alanında önemli gelişmeler yaşandı. Bunlar arasında süper bilgisayarlarla yapay zekâ eğitimi, büyük dil modelleri ve YZ'nin internet aramaları ile siyasi anketlere entegrasyonu yer aldı. **Forbes**, 2025'in sektör için daha devrimci olacağına ve şaşırtıcı trendlerin gelişeceğine işaret ediyor. Derginin "**Yapay Zekâ ile İlgili En İyi 5 Tahmin**"²¹i ise şu şekilde:

YZ Ajanlarının Yükselişi: Uzmanlar, YZ ajanlarının (düşünme, öğrenme ve otonom hareket etme yeteneğine sahip programların) 2025'te önemli bir trend olacağına dikkat çekiyor. Bu ajanlar, işletmelere verimlilik sağlayacak.

Rekabet Avantajı Olarak YZ: Üretken YZ, kurumsal yazılımlar için güvenli şekilde entegre edilecek; şirketler içerik üretimi, müşteri etkileşimleri ve iş akışlarını optimize edecek. Bu, şirketlerin rekabet avantajını güçlendirecek.

YZ Giderlerinin Artışı: YZ kullanımı, özellikle yüksek seviyedeki modellerde maliyet artışı gösterecek. Bu durum, şirketlerin YZ bütçelerini yanlış tahmin etmelerine yol açabilir.

Robotlarla YZ Entegrasyonu: YZ'nin mobil robotlar ve giyilebilir cihazlarla entegrasyonu, daha erişilebilir ve görünür hale gelecek. Bu gelişmeler, lojistikten kişisel erişilebilirliğe kadar pek çok alanda devrim sağlayacak.

Daha Sert YZ Düzenlemeleri: YZ uygulamalarının etik, şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından daha sıkı düzenlemelere tabi olması bekleniyor. Bu, şirketlerin daha güvenli YZ çözümleri geliştirmesini sağlayacak.

Üretken YZ sağlayıcıları, pazarda rekabet edebilmek için birleşmelere gidebilir. Bu, birkaç büyük şirketin alana hâkim olmasına yol açacak ve pazarın konsolidasyonunu hızlandıracak

Teknoloji Trendleri

Ne yazık ki, gelecek hakkında yapılan tahminler her zaman gerçeği yansıtmıyor. Bununla birlikte, en azından teknoloji ile ilişkilerin nasıl değişeceği söz konusu olduğunda, **The Washington Post'un** birkaç tahmini var ve gazete **“2025'te Yaşayacağımız Teknoloji Trendleri”**²² makalesi ile geleceğe ışık tutuyor. Washington Post'un üzerinde durduğu teknoloji trendleri ise şu şekilde:

Teknoloji Politikalarının Sonuçlarıyla Yaşamayı Öğrenmek

2025'teki politika tercihlerinin etkileri önemli olacak. Çin, Kanada ve Meksika'dan ithal edilen ürünlere yönelik gümrük vergileri, akıllı telefonlar, tabletler, dizüstü bilgisayarlar, kablosuz kulaklıklar ve video oyun konsolları gibi ürünlerin fiyatlarını artırabilir. Trump yönetiminin, elektrikli araçlar için verilen vergi kredilerini kaldırma planı, otomobil üreticileri ve müşterileri için zorlu bir yıl anlamına gelebilir. Ayrıca, TikTok'un ABD'deki 170 milyon kullanıcısı için yasaklama riski bulunuyor. Başkan Biden'ın TikTok'un Çinli olmayan bir şirkete satılması ya da yasaklanmasını isteyen yasa imzalaması, sosyal medya üzerindeki etkisini genişletebilir.

Her Yerde Daha Fazla Yapay Zekâ

Yapay zekâ, 2025'te daha fazla yerleşik ve temel bir teknoloji olarak hayatımıza girecek. Büyük teknoloji şirketlerinin CEO'ları bu alana milyarlarca dolar yatırım yapıyor. Bazı eleştirmenler teknolojinin abartıldığını düşünse de YZ'nin işyerlerindeki ve okullardaki rolü genişlemeye devam edecek. Sohbet robotlarıyla etkileşimler daha normal hale gelirken YZ cihazları yaygınlaşacak.

Giderek Parçalanan İnternet

2025 yılında insanlar büyük platformlardan daha küçük, benzer düşünceli çevrimiçi topluluklara geçiş yapacak. X (eski adıyla Twitter), bir zamanlar internetin ana sayfası olarak görülüyordu; ancak Elon Musk'ın tweet'leriyle dolan akış nedeniyle bazı X kullanıcıları Bluesky gibi alternatif platformlara yönelmiş durumda.

Elveda Metaverse, Merhaba Uzamsal Bilişim

Metaverse'in balonu patladıktan sonra büyük teknoloji şirketleri "uzamsal bilişim" konseptine odaklanacak. Meta, Google ve Samsung, dijital araçların fiziksel dünyada kullanımını artıran projeler geliştirecek. Giyilebilir cihazlarla ilgili önemli yenilikler bekleniyor.

Çocuklar ve Teknoloji Hakkındaki Korkular Sona Erebilir

2025 yılı, çocukların çevrimiçi güvenliği konusunda da önemli bir dönüm noktalarından biri olabilir. Sosyal medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz

etkileriyle ilgili endişeler arttıkça, yasa koyucular, sosyal medya platformlarına sınırlamalar getirmeyi hedefleyecek. ABD’de sosyal medyanın çocuklar üzerindeki etkilerine dair daha fazla düzenleme yapılması bekleniyor.

Çevre ve Dünya

Temiz Enerji Teknolojisinde İzlenecek 4 Temel Trend

2024 yılı, artan finansman maliyetlerine ve jeopolitik zorluklara rağmen temiz enerji yatırımlarında hızlı bir artışa sahne oldu. Pil depolama alanındaki yatırımlar %20’den fazla artarak 50 milyar dolara ulaştı. Temiz hidrojen, sürdürülebilir havacılık yakıtları ve ileri düzeyde nükleer enerjiyi kapsayan projeler ivme kazandı. Büyük ekonomilerin temiz enerji üretimini teşvik etmek ve güçlü pazar konumları oluşturmak için yeni endüstriyel stratejiler benimsemesi de temiz enerji harcamalarındaki artışı destekledi. Bu gelişmeler, 2025 yılı için dinamik bir bağlam oluşturuyor. **World Economic Forum**’un öne çıkan **“Temiz Enerji Teknolojisinde İzlenecek 4 Temel Trend”**²³i ise şu şekilde:

Sanayi Politikaları Merkez Sahneye Çıkıyor

Yeni ortaya çıkan enerji ekonomisi, temiz teknolojiler ve bileşenlerini üretmeyi hedefleyen ülkeler için önemli fırsatlar sunuyor. Hükümetler, enerji dönüşümünü destekleyen politikalara ağırlık verirken, iş ve üretim olanaklarını artırmaya yönelik stratejiler uygulayacak. 2025'te, istihdamı ve yatırımı hedefleyen daha geniş kapsamda entegre politikalar görülecek.

Yapay Zekânın Enerji Açlığı

Yapay zekânın hızlı büyüyen hesaplama gücü ihtiyacı, veri merkezlerinin enerji tüketimini ciddi ölçülerde artırıyor. Veri merkezlerinin istikrarlı ve temiz enerji kaynaklarına ihtiyacı, özellikle günün her saatinde kesintisiz enerji temin edilmesini zorunlu kılıyor. Büyük teknoloji firmaları, son yıllarda modüler reaktörler ve füzyon enerjisine yatırımlarını artırdı. Ancak bu çözümlerin enerji sağlaması için en az 2030'lara kadar beklenmesi gerekiyor. 2025 itibarıyla, mevcut çözümler olan depolama, temiz hidrojen, rüzgâr ve güneş enerjisi daha yoğun kullanılacak.

Nükleer Enerji Dönüm Noktasına Ulaşıyor

Nükleer enerjiye yönelik tutumlar son yıllarda çarpıcı bir şekilde değişti. Bugün hem pragmatistler hem de çevreci aktivistler nükleer enerjiyi enerji dönüşümünün ayrılmaz bir parçası olarak kabul ediyor. 2025'te, özellikle Fransa, ABD ve Polonya gibi ülkelerde nükleer rönesansı hızlandıracak, hükümet ve özel sektör eylemleri görülecek. Ancak, bu sektörün karşılaştığı beceri eksiklikleri ve finansman sorunları gibi eski zorlukları çözmesi gerekiyor.

Ar-Ge ve Yeniliğe Odaklanma

Temiz enerji sektörü yenilikçi olma konusunda öncülüğünü sürdürecektir. 2025'te, enerji alanında Ar-Ge yatırımları artacak; bu, maliyetlerin düşmesine ve yeni teknolojilerin olgunlaşmasına katkı sağlayacak.

Değişimin Eşiğinde

2025 yılına adım atarken, uzmanlar farklı alanlarda çeşitli öngörülerde bulunuyor. **UCLA**'dan farklı uzman isimlerin görüşleri ile **"2025 Yılında Neler Olacak?"**²⁴ sorusuna ışık tutuluyor. Çalışmada yer alan bazı başlıklar şu şekilde:

Halk Sağlığı

UCLA Fielding Halk Sağlığı Okulu'ndan epidemiyolog Robert Kim-Farley, 2025'te sağlık yönetiminde keskin bir öğrenme eğrisi bekliyor. Hayvanlar arasında yayılmaya devam eden kuş gribine karşı uyanık olunması gerektiği uyarısında bulunurken, mRNA platformlarından çıkan tedavilerin yeni bir dönemi başlatabileceğini belirtiyor. Ayrıca, obezite karşıtı ilaçlar ve küresel ilaç pazarındaki büyüme gibi olumlu gelişmelerin öne çıkacağına işaret ediyor.

İklim Krizi

UCLA iklim bilimcisi Daniel Swain, 2024'ün kayıtlardaki en sıcak ikinci yıl olduğuna dikkat çekerek, 2025'te jeomühendislikle ilgili büyük tartışmaların yaşanabileceğini öngörüyor. Küresel ısınma ile mücadelede, atmosfere soğutucu aerosoller salan uçak filoları gibi radikal çözümler gündeme gelebilir. Ancak, bunun küresel ölçekte istenmeyen felaketlere yol açabileceği endişesi de mevcut.

Kanun

UCLA Hukuk Fakültesi'nden Profesör Jon Michaels, 2025'te yargı sistemine yönelik saldırıların artacağını öngörüyor. Özellikle, ülkedeki göçmenlik yargıçlarının sınır dışı etme baskısıyla karşı karşıya olması, şiddet ve misilleme gibi olumsuz sonuçları tetikleyebilir. Bu durumun, yasal ve bürokratik sistemin zayıflamasına yol açarak demokrasiye tehdit oluşturabileceği düşünülüyor.

Küresel Emisyonlar Zirveye Ulaştı mı?

Küresel sera gazı emisyonlarının zirveye ulaşip ulaşmadığı, iklim değişikliğiyle mücadelede dönüm noktalarından biri olarak görülüyor. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) değerlendirme raporuna göre, dünyanın Paris İklim Anlaşması hedeflerini tutturabilmesi için emisyonların en geç 2025'te zirve yapması gerekiyor. Ancak emisyon verilerinin toplanması ve analiz edilmesi zaman aldığından, bu kritik sorunun yanıtı ancak ilerleyen yıllarda netleşecek. **The Economist**'in "**Küresel Emisyonlar Zirveye Ulaştı mı?**"²⁵ makalesi, küresel emisyonların gelecekteki seyrini ve bu bağlamda ülkelerin rolünü mercek altına alıyor.

Sera gazı emisyonlarının zirve noktasına ulaşip ulaşmadığı sorusu, 2025 yılı itibarıyla netlik kazanacak. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) son değerlendirme raporuna göre, Paris İklim Anlaşması'nın küresel sıcaklık artışını 1,5-2°C ile sınırlama hedefini tutturmak için emisyonların 2025'te zirve yapması gerekiyor. Ancak, ülkelerin emisyon verilerini toplaması ve sunması zaman aldığı için bu konuda belirsizlik sürüyor. Zengin ülkeler ekonomik büyümeyi emisyonlarından ayırarak on yıllardır emisyonlarını azaltıyor. Örneğin, Japonya 2013'te, ABD 2007'de, Almanya 1990'da ve Britanya 1973'te emisyonlarının zirvesine ulaştı. Buna karşılık, Çin, Hindistan ve Brezilya gibi gelişmekte olan ülkelerde emisyonlar ekonomik büyümeyle birlikte artmaya devam etti ve bu ülkeler henüz kesin bir zirve tarihi taahhüt etmedi. Emisyonların zirveyi aşması iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir adım olsa da asıl belirleyici olan bu noktadan sonra emisyonların ne kadar hızlı ve ne ölçüde azaltılabileceğidir. Zirvenin ardından agresif emisyon kesintileri ve karbon giderim stratejileri büyük önem taşıyacak.

Dünyayı Bekleyen 5 Büyük Risk

World Economic Forum'un Marsh McLennan ve Zurich Insurance Group ile iş birliği içinde hazırladığı "**Dünyayı Bekleyen 5 Büyük Risk**"²⁶ raporu geleceğe dair uyarıcı bir perspektif sunuyor. Ankete katılan uzmanların yaklaşık üçte ikisi, önümüzdeki on yılın sakin bir dönem

olmayacağını ve çalkantılı gelişmelere sahne olacağını öngörüyor.

World Economic Forum, uzmanların belirlediği en önemli beş riskin altını çiziyor:

Devlet Temelli Silahlı Çatışma

Ukrayna, Orta Doğu ve Sudan'daki savaşlar, daha önce benzeri görülmemiş bir istikrarsızlığa neden olarak bu riski küresel riskler listesinde zirveye taşıdı. Geçen yıl dokuzuncu sırada yer alan bu sorun, ankete katılan uzmanların neredeyse dörtte birinin en büyük endişesi olarak öne çıktı.

Aşırı Hava Olayları

Fosil yakıt kullanımındaki artış, seller, orman yangınları ve fırtınaların şiddetini ve sıklığını artırıyor. Uzmanlar, 2023 yılında hava kaynaklı olarak kaydedilen 451 milyar dolarlık hasarın 143 milyar dolarını, doğrudan iklim değişikliğine bağlıyor.

Jeekonomik Çatışma

Ticaret savaşları, tarifeler ve korumacı ticaret politikaları, küresel ekonomide belirsizliğin artmasına neden oluyor. Bu risk, artan ekonomik gerginliklerin uluslararası iş birliğini bozma potansiyelini de gözler önüne seriyor.

Yanlış Bilgi ve Dezenformasyon

Teknolojik ilerlemeler, yanlış bilginin yayılmasını hızlandırıyor ve toplumsal huzursuzluğu teşvik ediyor. Bu durum, bilginin serbest akışını tehdit ederek toplumsal bölünmelere ve iletişim kısıtlamalarına yol açabilir.

Toplumsal Kutuplaşma

Siyasi bölünmeler ve artan eşitsizlik, kurumlara olan güveni zayıflatıyor ve paylaşılan değerlerin parçalanmasına neden oluyor. Bu derinleşen kutuplaşma, küresel çapta toplumsal uyumu tehdit ediyor.

Kaynakça

1. <https://www.goldmansachs.com/insights/articles/the-global-economy-is-forecast-to-grow-solidly-in-2025>
2. <https://www.morganstanley.com/ideas/global-macro-economy-outlook-2025>
3. <https://www.focus-economics.com/blog/global-economic-prospects-for-2025/>
4. <https://www.economist.com/the-world-ahead/2024/11/18/americas-economy-enters-2025-in-great-shape>
5. <https://www.ifo.de/fakten/2024-12-16/nur-jedes-achte-unternehmen-erwartet-2025-bessere-geschaefte>
6. <https://www.economist.com/the-world-ahead/2024/11/20/interest-rates-will-come-down-sharply-in-2025>
7. <https://education.cfr.org/learn/reading/isolationism-versus-engagement>
8. https://finance.yahoo.com/news/wall-street-forecasts-normal-year-for-stocks-in-2025-after-historic-rally-182124444.html?guc-counter=1&guce_referrer=aHROcHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAALVg22pHoH-
9. <https://www.dws.com/en-us/insights/cio-view/charts-of-the-week/cotw-2024/chart-of-the-week-20241122/>
10. <https://www.economist.com/the-world-ahead/2024/11/20/ten-business-trends-for-2025-and-forecasts-for-15-industries>
11. <https://www.forbes.com/sites/investor-hub/article/stock-market-predictions-2025/>
12. <https://about.amundi.com/article/2025-global-investment-outlook-bright-spots-amid-anomalies>
13. <https://www.ispionline.it/en/publication/towards-trump-2-0-preparing-for-2025-161242>
14. <https://www.orfonline.org/expert-speak/what-to-expect-in-2025-looming-talks-for-a-brooding-peace>
15. <https://www.economist.com/the-world-ahead/2024/11/18/america-and-chinas-trade-war-will-rock-the-world>
16. <https://www.cfr.org/article/what-were-watching-around-globe-2025>
17. <https://theconversation.com/whats-ahead-in-politics-in-2025-elections-economic-angst-and-enduring-conflict-245136>
18. <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2024/11/19/2025s-tech-forecast-the-consumer-innovations-that-will-matter-most/>
19. <https://www.economist.com/the-world-ahead/2024/11/18/will-the-bubble-burst-for-ai-in-2025-or-will-it-start-to-deliver>
20. <https://www.deloitte.com/global/en/about/press-room/deloitte-globals-2025-predictions-report.html>
21. <https://www.forbes.com/sites/torconstantino/2024/12/31/top-5-ai-predictions-from-experts-in-2025/>
22. <https://www.washingtonpost.com/technology/2025/01/06/technology-trends-tech-predictions-2025-ces/>
23. <https://www.weforum.org/stories/2025/01/4-key-trends-to-watch-in-clean-energy-technology-in-2025/>
24. <https://newsroom.ucla.edu/magazine/2025-expert-predictions-health-climate-law-tech-economy>
25. <https://www.economist.com/the-world-ahead/2024/11/18/have-global-emissions-peaked>
26. <https://www.weforum.org/videos/the-5-greatest-risks-facing-the-world-in-2025/>

